

כביש פי 6

דן בן-דוד

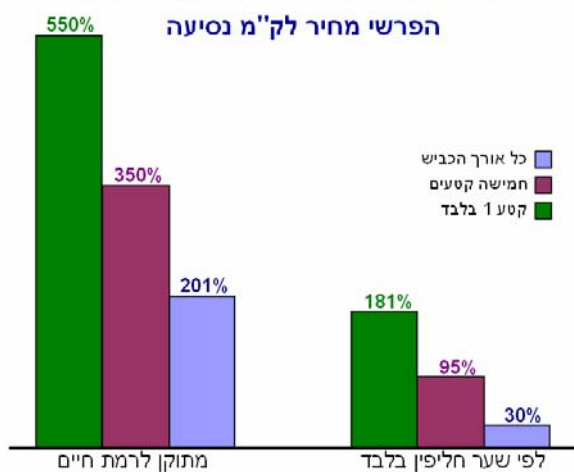
השימוש החלקי בתאוריות כלכליות כדי להצדיק את הנעשה כאן כבר מזמן עבר את גבולות הטעם הטוב. בטענה שהתקציב הציבורי אינו מאפשר זאת, החליטה מדינת ישראל לסלול את כביש 6 באופן פרטי.

לא שאין לממשלה כסף לסלילת כבישים. הרי ההוצאות האזרחיות בלבד (קרי ההוצאות הלא-בטחוניות) של ישראל גבוהות מהממוצע המערבי – כך שכסף למטרות אזרחיות לא חסר כאן. אך ממשלות ישראל מעדיפות להוציא את כספי המסים שהן גובות מאתנו לשימושים אחרים. לפי בנק ישראל, ההוצאה הציבורית השנתית על כבישים ורכבות בישראל (כאחוז מהתוצר) משנות התשעים ועד 2004 היתה כשני-שלישים בלבד מהמקובל במדינות המערב.

לכן, כאשר אלה הן העדיפויות הלאומיות של נבחרינו, החלופה היחידה שנותרה היא שנוסיף על נטל המס הקיים עוד אגרות תמורת נסיעה על הכביש. במקום שכביש 6 יהיה חינם כדי להוות תמריץ לנהגים לעקוף את גוש דן ולהפחית את העומס על כבישיו, גובים מס הפועל בדיוק בכיוון ההפוך להגיון הכלכלי ודוחף נהגים להישאר על הכבישים העמוסים.

ועוד איזה מס. הגרסה הלבנטינית של הקפיטליזם אינה מסתפקת בעיוותי תאוריה בלבד. אם כבר גובים, אז נוקטים באחזות עיניים נוספת המקובלת במחוזותינו – הטענה שאגרת הנסיעה בכביש 6 "דומה" למקובל במערב. בגרף ניתן לראות בבירור איך מוגדרת המילה "דומה" בשפה הישראלית.

עלות נסיעה בכביש 6 לעומת ארה"ב*

* השוואת תעריפי מנוי פסקל למנוי בכבישי אגרה מהירים בניו-יורק, ניו-לרדז', פנסילבניה, אוהיו ופלורידה. מקור: דן בן-דוד, אוניברסיטת תל-אביב.

העלות לקילומטר נסיעה מקצה אחד של כביש 6 לקצה השני הינה גבוהה ב-30% מהאגרה הממוצעת לאורך חמישה מבין כבישי האגרה העיקריים בארה"ב. אם נוסעים רק 5 קטעים, הישראלי משלם 95% יותר. ואם מדובר בקטע אחד בלבד, המחיר לנהג הישראלי גבוה ב-181% מהמחיר שמשלם הנוסע במדינה הקפיטליסטית מכולן.

אך אין זה הכל. לא רק שהישראלי משלם יותר, הכנסתו נמוכה בהרבה מזו של האמריקאי המצוי כך שהעלות המעשית הינה גבוהה אף יותר. על כביש 6 – לאחר תיקון עבור הבדלים ברמת החיים (כפי שהם באים לידי ביטוי בתוצר לנפש) – היא פי שלוש מהממוצע האמריקאי. המחיר לחמישה קטעים גבוה ב-350% (כלומר, פי 4 וחצי בארץ) ובעבור קטע נסיעה אחד אנו משלמים פי 6 וחצי מהאמריקאי. אגב, נהג מזדמן – קרי, מי שאינו מנוי על הפסקל – הנוסע קטע אחד בכביש 6 משלם יותר מפי 10 (!!!) מנהג מזדמן בארה"ב.

דרך אגב, ישנו חוק חניני בארץ המחייב הצבת מחיר על כל מוצר. מעניין לדעת אם מישהו זכה לראות פעם את המחיר על שלט באחת הכניסות לכביש 6. מצד שני, כמה זמן עבר מאז שאכיפת החוק שימשה כמצפן חברתי במחוזותינו? דוגמא קלאסית לקפיטליזם לבנטיני במיטבו.

כך עושים עלינו קופה. אנו משלמים מסים דרך האף כדי שנבחרינו יספקו שירותים. אך הכסף נעלם בערפל הכבד הנקרא תקציב המדינה, ואנו נאלצים לשלם שוב – במחירי הפקעה שמאפשרים אותם נבחר ציבור. במכון וולקני מתגאים ביצירות הנפלאות של ההנדסה הגנטית. אך היצירה המדהימה ביותר היא הפרייר הישראלי הממשיך להצביע בעד אותם נבחר ציבור פעם אחר פעם.